

Τράπεζα Θεμάτων Ιστορία Β' Λυκείου

GI_V_IST_0_14259

ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ 1****1.α.**

(1) Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις (δύο λέξεις περισσεύουν): Θεσσαλονίκη, Νίκαια, Ήπειρος, Αθήνα, Βενετία, Κωνσταντινούπολη, Τραπεζούντα.

Αμέσως μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους ιδρύθηκαν τα εξής ελληνικά κράτη: η Αυτοκρατορία της _____, το κράτος της _____ και η Αυτοκρατορία της _____. Ο Μιχαήλ Παλαιολόγος συνήψε με τους Γενουάτες συνθήκη, με την οποία οι τελευταίοι ανέλαβαν να προσφέρουν στον Μιχαήλ πολεμική βοήθεια κατά της _____ με αντάλλαγμα τελωνειακές και φορολογικές απαλλαγές, λιμάνια και εμπορικές περιοχές της Αυτοκρατορίας. Με τα προνόμια αυτά θεμελιώθηκε η δύναμη της Γένουας στην Ανατολή, ενώ το ίδιο έτος η _____ έπεσε σαν ώριμος καρπός στα χέρια του στρατηγού της Νίκαιας Αλέξιου Στρατηγόπουλου.

(μονάδες 5)

Απάντηση: Τραπεζούντας, Ηπείρου, Νίκαιας, Βενετίας, Κωνσταντινούπολη

(2) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο στοιχεία της στήλης Α περισσεύουν.

1. Κακώσεις	α. Ηράκλειος
2. Χάνος των Βουλγάρων	β. Τελετή περιβολής
3. Πέρσες	γ. Μαρτίνος Λούθηρος
4. Ευθύνη των οικονομικών	δ. Νικηφόρος Α΄
5. Θωμάς ο Σλάβος	ε. Λογοθέτης του Γενικού
6. Θρησκευτική Μεταρρύθμιση	
7. Φεουδαρχία	

(μονάδες 5)

Απάντηση: 1-δ, 3-α, 4-ε, 6-γ, 7-β

1.β. Να εξηγήσετε τη σημασία των ακόλουθων ιστορικών όρων: Τρίτη Ρώμη, Ομολογία της Αυγούστας.

(μονάδες 8+7=15)

Τρίτη Ρώμη: Κληρονόμος των πολιτικών ιδεών του Βυζαντίου φιλοδόξησε, μετά την Άλωση, να γίνει η Ρωσία. Η Μόσχα θεωρήθηκε ως Τρίτη Ρώμη, ιδίως από τότε που ο Τσάρος Ιβάν Γ', ο θεμελιωτής της ενότητας των ρωσικών χωρών, νυμφεύθηκε την ανιψιά του τελευταίου βυζαντινού αυτοκράτορα, υιοθέτησε τον δικέφαλο αετό στα λάβαρα του και εισήγαγε στη Μόσχα το βυζαντινό τελετουργικό. *(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 89 του σχολικού βιβλίου)*

Ομολογία της Αυγούστας: Όταν το 1529 η Δίαιτα αποκήρυξε τον Λουθηρανισμό, οι Γερμανοί ηγεμόνες που ήταν οπαδοί του Λουθήρου αντιτάχθηκαν και διαμαρτυρήθηκαν για τη δίωξη των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων. Η διαμαρτυρία αυτή, από την οποία ονομάστηκαν και προτεστάντες ή διαμαρτυρόμενοι (από το λατινικό ρήμα protestor:διαμαρτύρομαι), δεν είχε κανένα αποτέλεσμα. Τον επόμενο χρόνο υπέβαλαν στη Δίαιτα που συγκλήθηκε στη γερμανική πόλη Αυγούστα υπόμνημα με τις βασικές αρχές του λουθηρανισμού, γνωστό ως Ομολογία της Αυγούστας. *(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 131 του σχολικού βιβλίου)*

ΘΕΜΑ 2

2.α Γιατί ο Ρωμανός Δ' Διογένης πολέμησε στο Ματζικέρτ; Ποια ήταν τα αποτελέσματα της μάχης;

(μονάδες 12)

Εκτός από την οικονομία, τον 11^ο αι. ισχυρό πλήγμα δέχθηκε και η άμυνα του βυζαντινού κράτους στην Ιταλία και τη Βαλκανική. Πολύ μεγαλύτερο αναδείχθηκε όμως το πρόβλημα της άμυνας στην Ανατολή. Εκεί, οι Σελτζούκοι Τούρκοι, απόγονοι του φυλάρχου Σελτζούκ, κινήθηκαν περί το έτος 1000 προς τα δυτικά και με πρωτοφανή ταχύτητα εξαφάνισαν τα τελευταία ίχνη της αραβικής κυριαρχίας στην Εγγύς Ανατολή, επωφελούμενοι από τη διάσπαση και την παρακμή του Χαλιφάτου, δηλαδή του αραβικού κράτους.

Τις καταστροφικές εισβολές των Σελτζούκων στις ανατολικές επαρχίες του βυζαντινού κράτους προσπάθησε να τερματίσει ο αυτοκράτορας Ρωμανός Δ' Διογένης (1067-1071). Η αποφασιστική μάχη εναντίον των Σελτζούκων δόθηκε στο Ματζικέρτ το 1071, όπου ο βυζαντινός στρατός αποδεκατίστηκε. Ο ίδιος ο Ρωμανός αιχμαλωτίστηκε, αλλά συνήψε συνθήκη ειρήνης και αφέθηκε ελεύθερος. Όταν, όμως, ο αυτοκράτορας επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη, οι πολιτικοί του αντίπαλοι τον εξόντωσαν. Οι Σελτζούκοι Τούρκοι χρησιμοποίησαν αυτό το γεγονός ως πρόφαση και ακύρωσαν τη συνθήκη ειρήνης. Έτσι η ήττα των Βυζαντινών στο Ματζικέρτ μετατράπηκε σε συμφορά, αφού μέσα σε μια δεκαετία οι Τούρκοι κατέκτησαν το μεγαλύτερο μέρος της Μ. Ασίας. *(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 54 του σχολικού βιβλίου)*

2.β Ποιες ήταν οι πολιτικές ιδέες του Μοντεσκιέ;**(μονάδες 13)**

Σημαντικός εκπρόσωπος των πολιτικών ιδεών του Διαφωτισμού ήταν ο Γάλλος Μοντεσκιέ (1698-1755). Στο βιβλίο του με τίτλο *Το Πνεύμα των Νόμων*, ο Μοντεσκιέ διατυπώνει τη θεωρία της διάκρισης των εξουσιών σε α) νομοθετική, β) εκτελεστική και γ) δικαστική με στόχο να αποτρέπεται ο κίνδυνος αυταρχικής διακυβέρνησης. Η θεωρία αυτή άσκησε μεγάλη επίδραση στην πολιτική σκέψη και αποτέλεσε συστατικό στοιχείο των σημαντικότερων πολιτικών και πολιτειακών κειμένων της εποχής (π.χ. της *Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη* κατά τη Γαλλική Επανάσταση). Ο Μοντεσκιέ με τον Βολταίρο και τον Ρουσσό υπήρξαν συνεργάτες στη συγγραφή της περίφημης Γαλλικής Εγκυκλοπαίδειας που εξέδωσε ο Ντιντερό.

(Η απάντηση βρίσκεται στις σελίδες 163 και 193 του σχολικού βιβλίου)

Επιμέλεια: Χαιρέτη Αγγελική